

Szovátai Hírmondó

Önkormányzati tájékoztató XIV. évf. 130. szám 2015. február

A III. Székelyföldi Grafikai Biennálén

Január 22-én, a Magyar Kultúra Napján, nyílt meg Sepsiszentgyörgyön, az Erdélyi Művészeti Központban (EMŰK) a III. Székelyföldi Grafikai Biennále tárlata.

Az EMŰK most első alkalommal adott otthont a kétévente szervezett grafikai seregszemlének. Igazgatója, Vécsi Nagy Zoltán nem csupán szervezőként, de a beküldött alkotásokat elbíráló szakmai zsűri tagjaként is, no meg a szakmai értékelést végző művészettörténészként is részese e számottevő kulturális eseménynek:

„Meggyőződésem, hogy az immár nagykorúságába lépő harmadik Székelyföldi Grafikai Biennalé, ahogyan a korábbi kettő is, jótékonyan befolyásolja régióink, a Székelyföld, de tágabb vonatkozásban talán a nemzet, az ország egésze, illetve az egész Kárpát-medence térségének képzőművészeti életét. Különösen szerencsésnek tartom, hogy a biennalé szervezői nyitottságából adódó kapcsolati tőkének köszönhetően a rendezvény nemzetközisége tényleges, amelynek következményeként a szemlére

a meglehetősen szigorú zsűri szűrőjén keresztül kiváló grafikusok földrajzi értelemben is egyre táguló köreinek friss alkotásai jutottak be.

Örvendetesnek tartom, hogy ebben a színvonalas nemzetközi mezőnyben méltó módon állnak helyt nem csak a tágabb térség, de a helyi, azaz az erdélyi, székelyföldi grafikusművészek is.”

De miért írunk e lap címlapján erről az eseményről? A grafikai szemle fontossága

okán is, hiszen nem csupán remek kulturális esemény, de a román politikum és közélet által létezésében is tagadott Székelyföld nevét viszi be a nemzetközi kulturális életbe.

De a mi lokálpatriotizmusunk okán azt is fontos hangsúlyoznunk, hogy a biennalé mindene, fő szervezője – hivatalosan kurátora – és a beküldött anyag megszurását végző szakmai zsűri elnöke is a szovátai Siklodi Zolt grafikusművész. Tehát ő áll ennek a nemzetközi presztízzsel bíró rendezvénynek a középpontjában. A tárlatnyitón elmondott beszédét *Integrum* címen (*Integrum - A teljesség kreatív erő* címmel hirdették meg a III. Székelyföldi Grafikai Biennalén) lapunk 12. oldalán, a *művelődés* rovatban olvashatják. Ezen státusa okán ő munkáival nem lehetett jelen a tárlaton, viszont egy fiatal szovátai grafikus, Németh Attila Zolt munkája ott van a kiállításon és a biennalé katalógusában.

Molnos Ferenc

(folytatás a 4. oldalon)

Charlie

A párizsi merényletek nyomán Európa-szerte nagy mellényt vett magára a „csárlóság”. Névadója a szó-lásszabadság rettenthetetlen védelmezőjének mutatja magát. Így „lozinkázik”: inkább a halál, de a számot be nem fogják!

Pedig a száját be kellene fogja a jólneveltség, a mások hitének, meggyőződésének tiszteletben tartása, az emberi méltóság elfogadása.

Mondják, hogy a naggyá levésnek ára van. Akkor is, ha az a kétes nagyság. Ha az éppen kicsiség a valójában, bár némelyek nagy-nak látják. A szatirikusnak mondott Charlie Hebdo lap tizenkét szerkesztőjének életével fizette meg a vámot, hogy sokkal nagyobb-nak tűnő, valójában sokkal picinyebb legyen. Az egyetlen valós növekedés ebben a világ figyelmét magára felhívó játszmában a tulajdonos bevételeiben mutatkozik meg. Hiszen a tragikus események után éhes hiénaként vetette magát az érzelmeikben megzavart emberek millióira, hogy az így gerjesztett érdeklődést kihasználja, és az addig jelentéktelen olvasottságú lapot sokszorosan megnövekedett lapszámban Európa nyakába zúdítsa. Amíg mások a halottait siratták, ő busás bevételeit számolgatta.

– Charlie vagyok – mondták az együttérzők, akik a szó-lásszabadság elfojtását látták a tragikus eseményekben.

Én el akarom felejteni ezt a Charlie-t. Inkább egy másik Charlie-ra gondolok, aki slágerében ezt éneklő: „Nézz az ég felé!” És akkor nem érzem átverve magam.

Molnos Ferenc

Önkormányzati határozatok

1. sz. Határozat – új tanácsülés vezető elnök megválasztásáról;

2. sz. Határozat – a Szováta város tulajdonában lévő nem lakás célú helyiségek bérleti díjának a megszabása a 2015-ös évre;

3. sz. Határozat – a Fő út 156 szám alatti, Szováta város köztulajdonában lévő épülettömb átadásáról a helyi tanács kezeléséből a Szováta-Nyárád kórház kezelésébe;

4. sz. Határozat – egy 239 négyzetméteres felületű, a város köztulajdonban lévő épület bérbeadásának és a bérbeadáshoz szükséges feladatfűzet elfogadásáról;

5. sz. Határozat – A Cseresznyés utca 2 szám alatt, C.F. nr. 2972 számú 480 négyzetméteres terület áttevéséről a város köztulajdonából a város magántulajdonába;

6. sz. Határozat – a minimális jövedelem biztosítására vonatkozó 416/2001-es törvény által szabályozott helyi tevékenységek évi tervének elfogadásáról;

7. sz. Határozat – Szováta város 2015. évi költségvetésének elfogadásáról;

8. sz. Határozat – a saját jövedelemből tevékenységek szarmazó jövedelem befoglalásáról a helyi költségvetésbe.

Városházi anyakönyvi adatok

Bejelentett újszülöttek: Gábor Lajos (szülei: Gábor Gábor és Gábor Zsuzsa); Szabó Csanád Hunor (Szabó István és Szabó Cristina); Fazakas Ákos Zsolt (szülei: Fazakas Zsolt Gyula és Fazakas Annamária); Rostás Miklós Bence (szülei: Rostás Zoltán és Rapa Piroska); Moldovan Zsófia (szülei: Moldovan Dumitru Vasile és Csata Gizella); Németh Csaba Mihály (szülei: Németh Zoltán Csaba és Németh Erzsébet); Nyitra Adél (szülei: Nyitra Lehel és Nyitra Andreea Ildikó); Albert Adrienn Ágnes (szülei: Albert László Róbert és Albert Szidónia Szilvia); Szász Botond (szülei: Szász Mózes és Szász Kinga); Dósa Norbert Hunor (szülei: Dósa Csaba és Károly Enikő); Kaló Andrea (édesanyja: Kaló Veronika);

Isten éltesse Öket!

Házasságot kötöttek: –

Elhunytak: Fülöp Sándor (1933) – M. Eminescu 28 szám; Báránka Gábor (1980) – Tavasz utca 114 szám; Veress Rozália (1919) – Pacsirta utca 2/A szám; Szász Márton (1932) – Fülemlüle utca 3 szám; Bíró István (1951) – Petőfi Sándor lakótelep D3/4 szám; Ohánovics Attila (1934) – Parajdi út 31 szám; Török Rozália (1925) – M. Eminescu lakótelep D2/; Fazakas Irén (1930) – Petőfi Sándor lakótelep E1/14; Mester Mihály (1938) Parajdi út 49 szám; Pál András (1966) – Petőfi Sándor lakótelep G2/6 szám; Kiss Erzsébet (1932) – Sómező utca 8 szám; Piroska Anna (1944) – Fő út 50 szám; Bokor Rozália (1919) – Illyésmező 61 szám; Kusztos Endre (1925) – Petőfi Sándor lakótelep F1/;

Nyugodjanak békében!

Kiosztották a megüresedett ANL-lakásokat

A tavalyi év folyamán sor került a megüresedett ANL-lakások kiosztására.

Az első elosztás 2000-ben történt, amikor negyven ifjúsági lakás talált gazdára. Ezek közül harminc kétszobás és tíz garzonlakás. A negyven lakásból 2014 közepéig hat lakást a bérlők leadtak.

Ezért 2014 júliusa és augusztusa folyamán sor került az ifjúsági lakást igénylők iratcsomóinak aktualizálására. Ez a régi igénylések felrészítését, illetve új igénylések benyújtásának lehetőségét is jelentette. Augusztus 8-ig ezzel kapcsolatosan összesen 126 kérést iktattak a polgármesteri hivatalnál, és ezekből 14 olyan igénylés maradt versenyben a megüresedett lakások bérletéért, amely megfelelt a törvényszabta feltételeknek.

A héttagú bizottság, amely a feltételeknek megfelelő igénylések iratcsomóit pontozta, november folyamán véglegesítette a pontszámokat – először a dokumentumok, majd a hely-

színi felmérések alapján véglegesítve a pontszámokat. Ezen pontozás alapján elkészült egy prioritási lista, amelyet a helyi tanács elfogadott a novemberi rendes havi tanácsülésén.

A fellebbezési határidő lejártá után 2014. december 18-án a listán pontszám szerinti első hat helyen szereplő személy megkötötte a bérleti szerződést, és átvette a lakáskulcsot a város alpolgármesterétől.

A 2014-ben megjelent 6-os számú Kormányrendelet lehetőséget ad az ANL-lakások bérlőinek, hogy részletfizetési lehetőséggel megvásárolhassák az általuk bérelt lakást. Az ingatlan tulajdonjogának átruházása az ingatlan értékének a teljes kifizetése után történik, addig is az ingatlan a helyi tanács tulajdonában és működtetésébe marad.

A vásárlás a következő feltételek között történik: legkevesebb 1 éves bérleti szerződés, minimum 15% előleg kifizetésével jelzálog kölcsönrel, a havi törlesztés a helyi tanács kaszájába.

A Regionális Fejlesztési és Közigazgatási Minisztérium 2014/1391-es rendelete alapján a 2015. július 31-ig érvényes vásárlási érték 328 euro/m².

A bérlők a vásárlási szándékukat írásban kell letegyék a helyi tanács iktatójába. Ezt követően a helyi tanács el fogja indítani az eladási eljárással kapcsolatos folyamatot.

Szécsi Éva

Hotărârile Consiliului Local

Horărârea nr. 1 – cu privire la alegerea președintelui de ședință;

Horărârea nr. 2 – cu privire la stabilirea tarifelor de bază pentru spațiile cu altă destinație decât locuințe ce aparțin domeniului public și privat al Orașului Sovata pe anul 2015;

Horărârea nr. 3 – cu privire la aprobarea transmiterii corpului de clădire, situat în Orașul Sovata, str. Principală nr.156, proprietate publică al Orașului Sovata, din administrarea Consiliului Local al Orașului Sovata în administrarea Spitalului Sovata-Niraj;

Horărârea nr. 4 – cu privire la inițierea închirierii și aprobarea Caietului de sarcini pentru închirierea imobilului – teren intravilan cu suprafață de 239 mp, domeniu public al Orașului Sovata;

Horărârea nr. 5 – cu privire la aprobarea trecerii din domeniul public al Orașului Sovata în domeniul privat al Orașului a terenului, situat în Sovata str. Cireșelului nr.2 A, înscris în C.F. nr. 2972, în suprafață de 480 mp;

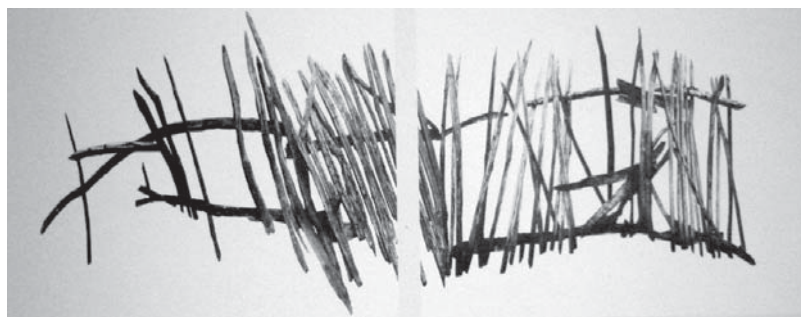
Horărârea nr. 6 – cu privire la aprobarea Planului anual de acțiuni sau de lucrări de interes local, conform Legii nr.416/2001, privind venitul minim garantat.

Horărârea nr. 7 – cu privire la aprobarea Bugetului Local pentru anul 2015;

Horărârea nr. 8 – cu privire la preluarea ca venit la bugetul local a excedentului rezultat din execuția bugetului de venituri și cheltuieli a activităților finanțate integral din venituri proprii;

Bienala de Grafică din Ținutul Secuiesc, ediția a III-a

Consiliile Județene din Ținutul Secuiesc și Centrul de Cultură al Județului Covasna au organizat evenimentul artistic Contemplații Grafice, Bienala de Grafică din Ținutul Secuiesc, ediția a III-a, sub genericul:

Branko Nikolov: Restul lipsește I - II.

INTEGRUM Plenitudinea e puterea creatoare

Evenimentul a fost organizat sub patronajul D-lui Kelemen Hunor, fostul ministru al Culturii.

Bienala este structurată pe două secțiuni:

I. grafică tradițională (lucrări realizate prin tehnici tradiționale de imprimare, prin procedeul tiparului înalt și al celui adânc sau plan (xilografură, linografură, aquaforte, aquatinta, mezzotinta, litografie, serigrafie, etc.) Nu

se admit desene, desen pastel, aquarelă etc.);

II. grafică experimentală (creații de grafică realizate prin cele mai noi soluții și tehnici de imprimare, cu caracter experimental/inovator (C-print, electrografică, fotolitografie etc.). Nu se admit desene, desen pastel, aquarelă etc. Juriul la criteriile de evaluare va acorda șanse la premiile lucrărilor cu motivații grafice inovatoare);

La Bienala puteau participa cu lucrări (cu maximum 3 lucrări) artiști plastici profesioniști și studenți ai universităților de artă din

te sunt 100×100 cm.

Lucrările înscrise în concurs pot fi creații cu tematică liberă, singura condiție eliminatorie se referă la perioada în care au fost create, în sensul că se admit doar lucrări grafice create în ultimii 2 ani.

Juriul a fost compus din graficieni și istorici de artă recunoscuți internațional.

Lucrările finaliste au fost expuse la Sfântu-Gheorghe, în Centrul de Artă Transilvania ori la Muzeul Național Secuiesc și au apărut în Catalogul Bienalei.

Deschiderea oficială a Bienalei a avut loc la data de 22 ianuarie. Gala de premiere a avut loc la Teatrul Tamási Áron din Sf. Gheorghe.

Premii:

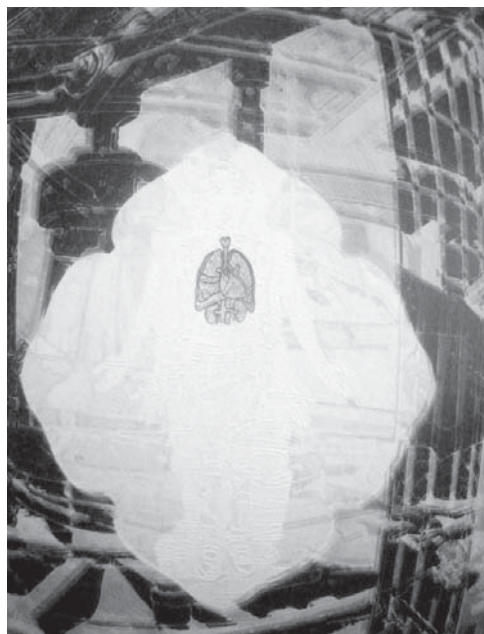
1. Marele Premiu al Bienalei: 2000 euro – Szóke Erika (Slovacia);

2. Premiul Nagy Imre: 1000 euro – Magda Szplit (Polonia) și Teodor Asenov (Bulgaria);

3. Premiul Plugor Sándor: 1000 euro – Kárpáti Gergely (Ungaria);

4. Premiul Nagy Pál: 1000 euro – Reno Megy Setiawan (Indonezia);

Premiul Nagy Pál a fost înmânat de primarul orașului Sovata ambasadorului Indoneziei la București, excelenței Diar Nurbintoro,

Németh Attila Levente: Chakra Rădăcină

Költségvetés? Inkább a sulykot vetették el

Hányszor halljuk, hogy a szabad világban mindig az van előnyben, aki kigondol, megtervez, kezdeményez dolgokat, aki vállalkozni mer valami újra, de legalább változtatni akar, jobba, szebbé tenni valamit.

Nálunk meg éppen fordítva van. A költségvetés visszaosztásánál bizonyosan. Az kap többet, aki korábban nem írt pályázatokat, nem kereste a település fejlesztésének lehetőségeit, mondhatni, bénán várt a sült galambra. A sült galamb pedig megérkezett egy kormányrendelet képében, amely ez évtől megváltoztatja a helyi önkormányzatok költségvetés-kiegészítésének szabályait. A támogatásukra szánt összeget már nem a megyei önkormányzatok, hanem a pénzügyminisztérium osztja szét, egységes kritériumok alapján, megszabva a községek, városok, megyei jogú városok és megyeszékhelyek, valamint a megyék költségvetésének az alsó határát.

Ez az összeg a községek esetén 2 millió, városok esetén 6 millió, megyei jogú városok esetén 20 millió, megyeszékhelyek esetén 50 millió. A megyei önkormányzatok esetében pedig 80 millió lej az alsó határ. Az a település, amelyik

rendelkezik ezzel az összeggel, csak a második visszaosztásból kaphat, amikor már kiegyenlítették az összes település büdzsáját, és még mindig maradt, amit szétosztani.

Értelmezzük csak ezt az utóbbi mondatot! Az a telepü-

lés, amelyiken vállalkozások működnek, ahol az emberek dolgoznak, amelyiken az önkormányzatnak bevételei vannak, amelyeket fejlesztésekre fordíthat, az osztogatásból nem kapnak semmit, csak majd, ha marad valami. Ez bizonytalanabb, mint a kutya vacsorája.

Mindeddig a megyei önkormányzatok azokat a településeket segítették plusz pénzekkel, ahol voltak ötletek, pályázatok, amelyekért önrészt kellett fizetniük a helyi önkormányzatoknak egy-egy uniós vagy kormányprogramban való részvételért.

A Ponta kormány újítása mindazokat a településeket sújtja, mérettől függetlenül, amelyek a maguk kategóriáján belül, jobban teljesítettek, eredményesebben gazdálkodtak. A megszabott kategóriák, amúgy is önkényesek, azoknak kedveznek, akik az alsóhatár közelében tanyáznak, hiszen egy 31 ezres lakosságú város ugyanabba a kategóriá-

ba esik, mint egy akár háromszázezer fölötti lakossal bíró város. A szabályzat azoknak a településeknek kedvez, ahol nincs lehetőség az adók behajtására, ahol kisebb a lakosság száma, ahol nincs ipar, nincs bevétel az adókból. Hol itt a korrektség?

Szováta azon települések közé tartozik, amelyeket nagyon hátrányosan érint ez a rendelet. A visszaosztásból gyakorlatilag nem kap egy fityinget sem.

Az új rendelkezés éppen a fejlesztések előkészítéséhez rendelhető összeget vette el. Így aztán, amikor a következő ciklus európai pályázati kiírásaira várunk, a nagy tervek előkészítése helyett, e döntés gyakorlatilag csak az átvészelés stratégiáját engedi az önkormányzatoknak.

Az új rendelet merevségénél fogva, nyilvánvalóan nem veszi figyelembe a fürdőváros jelleget sem, csak az állandó lakossággal számol, mint bármelyik más településnél,

holott nagy számú turista látogatja az év minden szakában, és ez plussz terheket ró az önkormányzatra nem csupán az infrastrukturális fejlesztésekben, de a közterület fenntartásában és szolgáltatásokban is.

Valakik arra spekuláltak, hogy ezzel jól járjanak, hogy a mások által megtermelt pénzzel azok a térségek gazdálkodjanak, akik erre képtelenek voltak. Nyilvánvaló, hosszú távon nem fenntartható ez a rendszer.

Néhány Hargita megyei példa (*innen van információm*) jól példázza, micsoda méltánytalanság történik. Gyergyószentmiklósnak 5 millió 571 ezer lejjel nő meg a költségvetése, míg például tavaly ez csupán 740 000 lejt volt. Maroshévízen 9 millió 153 ezer lejt költhetnek el, Borszéknek 2 millió 326 ezer lejt jár, Csíkszereda 3 millió 355 ezer lejt kap a visszaosztásból, míg Székelyudvarhely egyetlen lejt sem.

Szováta önkormányzati testülete elfogadta a város ez évi költségvetését

Február közepén tartunk és az önkormányzatok éppen hogy elfogadták az ez évi költségvetést, mert a kormány hónapokat csúszott az országos büdzsé összeállításával, mint a kilencvenes évek idején is tették a PSD-s kormányok. Amikor semmiségekért is évekre ítélnék embereket, a miniszterelnöktől meg sem kérdik, miért nem végzi törvény szerint a feladatát. Lehet, hogy ennyi idő kellett ahhoz, hogy olyan költségvetési rendeletet okumuláljanak ki, amely többnyire a számukra kedves térségeknél kedvez.

Ilyen kiindulóponttal készült városunk ez évi költségvetése, amelyet február 12-én fogadott el az önkormányzati testület. Ez a kiindulópont eleve a tavalynál kisebb összeget határoz meg a bevételi oldalon, aminek következtében a kiadási oldalra is kisebb tételekre van lehetőség. Nyilván az önkormányzat hatáskörébe tartozó tevékenységek

biztosítására kikerül a szükséges minimális összeg, viszont a bevételben a kormányrendelet által kreált új beruházási rovatban mutatkozik a leginkább meg. Bizony jól elkelt volna az a pénz Szovátán, lett volna hová tenni.

Egy település évi költségvetésében mindig a leglátványosabb rész, amely a beruházások pénzügyi háttérét hivatott biztosítani, hiszen mindenki természetesnek veszi, hogy működik a helyi közigazgatás, biztosított a közterület fenntartás, az oktatás, az egészségügy, a szociális ellátás, a közszállítás... nem is sorolom tovább. Ha abban nincs nagyobb hiányosság, arra oda sem figyel. Ám, hogy milyen beruházások történnek, azt alaposan megnézi és megkommentálja

Ha kevesebb is jut ebben az évben beruházásra, azért nem maradt üresen a beruházási lista, hiszen megkezdett munkákat kell folytatni, s emel-

lett néhány új beruházást is be kell iktatni.

Na, de lássuk, milyen fontosabb munkákat tervez az önkormányzat erre az évre:

- a Városháza felújítása;
- a Tűzoltóság épületének emelettel való bővítése az állandó katonai tűzoltókészültség biztosítása céljából;
- a Domokos Kázmér Szakliceum gimnáziumi épületében osztálytermek padlózata felújításának folytatása;
- a kórház gyermekrészelgének felszerelése;
- a Kusztos Endre emlékház építésének folytatása;
- a Hosszú utcai híd felújításához szükséges technikai anyag elkészítése;
- uniós pályázatok elkészítése a 2015-2020-as ciklusra;
- erdei utak felújítására nyert uniós program kivitelezése;
- járdaépítés a Hosszú utcában;
- a tavak körüli terület látványosságainak kiemelésére szolgáló *Só útja* uniós program folytatása, befejezése;

- a Tivoli-tónál a teljes szolgáltatás biztosításához még szükséges munkálatok munkálatok elvégzése és a komplexum teljes felszerelése;

- egy információs központ építése a fürdőtelepen (uniós program);

A kisebb jelentőségű, de a maga helyén fontos beruházásokat itt nem soroltam.

Illyésmezői találkozó

Február 27-én, pénteken este 18 órától az illyésmezői kultúr-otthonban Szováta önkormányzati testülete a helybéli polgárokkal közös megbeszélésen keresi a megoldásokat az Illyésmezőben felmerülő gondokra.

Kiosztották az uniós élelmiszercsomagokat

A kormány 799/2014-es határozata értelmében az Európai Unió intervenciók tartalékaiból élelmiszertámogatásban részesülnek a többszörösen hátrányos helyzetű személyek. Ide tartoznak a 416/2001-es törvény értelmében szociális segélyben részesülők, a 72/2002-es törvény értelmében munkanélküli segélyben részesülők, akiknek a munkanélküli segélye nem éri el a 400 lejt, a kisnyugdíjasok, akiknek az összesített nyugdíja nem éri el a 400 lejt, az I. és II. fokú fogyatékkal élők, családi pótlékban részesülők, valamint a speciális törvények

kedvezményezettjei, ha az összesített jövedelmük nem éri el a 400 lejt.

A munkaügyi minisztérium állította össze a jogosultak nevét tartalmazó listát. Az ezen szereplőknek postán élelmiszertámogatást küldtek.

Az élelmiszertámogatás átvételekor fel kell mutatni a személyazonossági igazolványt és a postán kapott élelmiszertámogatást.

Szovátán 954 személy kapott élelmiszertámogatást. Az élelmiszertámogatás dobozban érkezett, és a jogosultak fejenként két csomagot kaptak. Január 21-én kezdték osztani, és gya-

korlatilag már végeztek, már csak egy kis rész maradt. Az önkormányzat ki fogja szállítani azoknak, akik betegség miatt nem tudták kivenni.

De mit is tartalmazott az élelmiszertámogatás? A támogatottak a következő élelmi-

szereket kapták: olaj (4 liter), cukor (4 kg), búzaliszt (6 kg), puliszkaliszt (6 kg), 400 g-os tézstaféle (2 tasak), 300 g-os disznóhús-konzerv (8 doboz), 300 g-os marhahús-konzerv (6 doboz), 200 g-os májpástétom-konzerv (10 doboz).

Péter Ferenc díjat adott át a III. Székelyföldi Grafikai Biennálén

A három megye összefogásában Maros megyét, az aktuális megyevezetés elzárkózása miatt (Ciprian Dobre nem folytatja Lokodi Edit Emőke székelyföldi politikáját), egy idő óta jelenlétben, de szervezésben és anyagiakban is lényegében Szováta képviseli, így aztán nem meglepő, hogy ismét Szováta polgármestere, Péter Ferenc adta át Maros megye nevében a díjat.

A rendezvény több helyszínes: Erdélyi Művészeti Központban a III. Grafikai Szemle hivatalos megnyitója és a biennáléra kiválasztott kísérleti grafikák kiállítása;

- a MAGMA Kortárs Művészeti Kiállítótérben a II. Székelyföldi Grafikai Biennálé

fődjasa, Péter Ágnes magyarországi képzőművész *A víz geometriája* címmel állított ki; - a Lásbas Házban az előző biennálék díjazott alkotásából szerveztek tárlatot;

- a Székely Nemzeti Múzeumban a hagyományos grafikák tárlata;

- a díjátadó gálát a Tamási Áron színházban tartották;

A kiállítás-megnyitót követő díjátadó gálán több díjat adtak át.

A Kovászna Megyei Művelődési Központ által alapított Háromszék Kultúrájáért Díjat a háromszéki kultúra terén kifejtett több évtizedes kiemelkedő tevékenységük elismeréseként Kosztándi Katalin és Kosztándi Jenő képzőművészeknek adták.

A Zereda Művésztelep Díját Lakatos Gabriella udvarhelyi képzőművész kapta.

A Pulzus Művésztelep Díját Filep Norbert grafikusművésznek ítélték oda

A biennálé fődíját Szőke Erika, felvidéki grafikusművész vehette át Hegedűs Csillától, az RMDSZ kulturális főtárhelyettesétől.

A Hargita Megye Tanácsa által felajánlott Nagy Imre-díjat megosztva kapta Magda Szplit lengyelországi, valamint Teodor Asenov bulgáriai grafikusművész. A díjat Borboly Csaba elnök adta át.

A Kovászna Megye Tanácsa által felajánlott Plugor Sándor-díjat Tamás Sándor megyeitanácselnök adta át Kárpáti Gergely magyarországi képzőművésznek.

A Nagy Pál-díjat, amelyet a Sóvidék Kistérségi Egyesület adományozott (Maros megyét

képviselve), Diar Nurbintoro, Indonézia nagykövete vette át Reno Megy Setiawan indonéziai képzőművész nevében Szováta polgármesterétől, Péter Ferenctől.

A gálát az Impro-Víziók 2.2 dzsesszenekar közreműködése tette színesebbé.

A III. Grafikai Szemle fővédnöke Kelemen Hunor, az RMDSZ elnöke, Románia korábbi kulturális minisztere.

Az alábbiakban Péter Ferenc a díjátadón elmondott beszédéből idézünk.

Molnos Ferenc

„Grafika. Idegen, nemzetközi szó, s mint oly sok más nemzetközi használatba került szó, görög eredetű. Tulajdonképpen alapvetően írást jelent, azaz egymás mellé vetett jelek összességét, amelyek egymáshoz való viszonyulásukban – így együtt – sajátos jelentéssel bírnak. Jeleket mondtam, mert nem csupán betűk lehetnek azok a jelek, és mégis írásról beszélek.

De minden magyarázatnál egyszerűbb azt mondani, nézzünk téli tájat! Mondjuk, egy gyönyörű havazás után, amikor még az ember nem rondított bele, nem törte meg a kompozíciót, nem törölte el a finom vonalakat, nem mosta össze a foltokat, s az egész őrzi még egységét és frissességét.

Szovátáról idefelé jövet tulajdonképpen átmentem Székelyföldre, és egész úton az volt az érzésem, hogy egy grafikai kiállításon vagyok. Az autó szélvédője mögül kinézve csodálhattam ismét meg a grafikában megfogalmazott székely tájat. Sorra

kerültek elem a fehérrel-feketével komponált szebbnél szebb képek. Amelyen még sok fehér volt, sok tisztaság volt, azok tetszettek a leginkább. Azokon éreztem, hogy így befejezett, nem vázlatos és nem túlfejlesztett, hanem kerek egész a mű.

Rosner Károlyt idézem:

„A grafika ott kezdődik, ahol a forma önmagáért való szépsége érvényesül. Tehát nem vázlat. Nem alap, amelyre a művész festői mondanivalóit fogja felépíteni, hanem befejezett egység, melyből sem elvenni, sem hozzátenni nem lehet. Még akkor sem, ha az egész csak pár vonalból áll.”

Azt hiszem, a művészet célja, s azon belül nyilván a grafikaé is – ha egyáltalán lehet és szabad ilyen röviden megfogalmazni –, hogy a kerek egészet, magát a teljességet keresse. Tegye ezt akkor is, ha jelek szövevényével dolgozik, de akkor is – akárcsak egy frissen behavazott dombnál –, ha csupán néhány vonalat használ.”

Turisták, szállások, vendéglők, programok...

Javában tart a holszezon, és mi mégis aktívan dolgozunk, mert azok, akik vendéget szeretnének, akkor kell a legjobban dolgozzanak, amikor éppen nem a turistákkal kell foglalkozni.

Most éppen készülöben vagyunk a tavaszi kiállításokra, amelyek közül az első, azaz az *UTAZÁS* nevet viselő budapesti nemzetközi kiállítás 2015. február 26-án kezdődik. Mi, mint Szováta, mint Sóvidék a *Székelyföld* stand keretében mutatjuk be térségünk kínálatát. Ennek már van múltja és hagyománya, hiszen Szováta már 2008-ban együtt mutatkozott a székelyföldi kiállítókkal, de idéntől kicsit változik minden. A szerveződő Székelyföldi TDM (Turisztikai Desztinációs Menedzsment) munkacsoportja már rég egyetért abban, hogy térségekben kell gondolkodni, hogy a cél közös, és együtt

erősebbek és hatékonyabbak vagyunk, és a fenntartható turizmusért csapatban kell dolgozni, egymást kiegészíteni és közösen haladni előre.

Rövid távon talán Szováta hírneve is elég ahhoz, hogy a turisták legalább egyszer meglátogassanak minket, és kipróbálják a messze földön híres Medve-tó vizét. De azt hiszem, hogy abban egyet kell értsünk, hogy aki akarta, az már megtette, és erre a megcsappanó turisták száma is jó bizonyíték. Természetesen nem azokra a turistákra gondolok, akik gyógykezelés céljából évente visszaterének, hanem azokra, akik átutaztak vagy egyszerűen talán szabadságot is Szovátán.

Jelen esetben a hosszú távú gondolkodásforma mellett érvelek. Ha csapatban dolgozunk, akkor a költségek is sokféle oszlanak, és természetesen a vendégek is. De! Sokkal több vendéget

tudunk bevonni, mert sokkal szélesebb a kínálat. Hogy egy kicsit a kínálat fogalmára is kitérjek, szeretném, ha belátnák a szolgáltatók, hogy egy szolgálta-

tás, ma már kevés. A szállás és el látás egy olyan alap, amire szükség van, ha turistákat akarunk a térségbe, de csak azért senki nem fog felkeresni egy helységet, hogy egy elegáns panzióban, villában vagy szállodában éjszakázzon. Kellenek a kiegészítő szolgáltatások, a válaszok arra a kérdésre, amelyet minden bizonnyal sokat fogok hallani a kiállításon, „mit lehet Szovátán/Sóvidéken csinálni? Mi van ott? Mit érdemes megnézni? Miért menjek oda?”. Van erre egy olyan válasz, ami mindenkinek kapásból jön: „...hát a Medve-tó”, de ezután jön a folytatás, „... és még”. És még sok mindent lehet csinálni, megnézni Szovátán, Parajdon, Korondon, Vármezőben stb. Minél több programot

ajánlunk, minnél szélesebb térségben gondolkodunk, annál nagyobb a valószínűsége, hogy eljön a turista, hogy több időt maradjon. Kiállításra készülve, most arra törekedünk, hogy ne a hagyományos nyomtatott reklámokra fektessük a hangsúlyt, természetesen azokra is szükség van, mert nem várhatjuk el, hogy megjegyezzenek, így kézzel fogható, később felidézhető anyagra is szükség van. Amit adni szeretnénk, az élmény a szemnek és érzeknek. A kiállítás látogatóit a standon kell

tartani, addig amíg a filmekben és képekben gyönyörködnek, addig kipróbálnak valamit (pl. izsappakolás) és beszélgetnek. Megtudják mit érdemes megnézni, kipróbálni és mi is megtudjuk hogy mit szeretne. Igyekezünk minnél több információt megtudni tőle, ezeket továbbítani a szolgáltatók felé, hogy egy megfelelő turisztikai termék születhessen, amivel a turisták elégedettek lesznek. Ha elégedettek, visszajönnek a térségbe, és talán még hoznak magukkal másokat is. Mint tudjuk, a legjobb reklám a szájraklám, használjuk ezt ki, de ehhez idő kell és jól felkészült csapat, aki együtt dolgozik.

Jó munkát! Sok vendéget!

Kiss Zsófia

Marosszéki énekes misszió

Tíz éve, 2004 őszén életemet teljesen megváltoztató döntést hoztam: budapesti, szegedi, majd debreceni élet és iskolai munka után Erdélybe költöztem, hogy önkéntes tanárként missziós feladatot lássak el székelgyföldi gyermekek közt.

Márton Áron halálának évében, 1980-ban, 15 évesen tíz napos erdélyi kiránduláson vettem részt elkötelezett, hívő felnőttek társaságában. Talán akkor nyílt ki először a szemem Erdély szépségeire: a hegyekre, a fenyőerdőkre, a folyóvölgyek, patakok által szabdaltnyörűségi tájra, az erődtéplomok, a székelgykapuk csodálatos világára, ugyanakkor az emberek kemény, küzdelmes sorsára, csendes összefogások megtartó erejére, a hitből fakadó emberiségre. Ettől kezdve visszavágytam Erdélybe...

„Boldogok, akik álmodni mernek, és álmukért kemény pénzzel fizetnek, hogy testet öltösson az emberek életében”. Suenens bíboros mondata hosszú éveken keresztül tartotta bennem a reményt, hogy a belém ültetett vágy nemcsak álmom, hanem valósággá válhat.

Néhány fontos összetevője van az útnak, mely erősítette vágyamat, és elvezetett a konkrét lépésig; ezekből táplálko-

zik a döntés, mely Erdélybe hozott. Az egyik rendünk lelkeségének lényegével való találkozás: a szegények szeretete és szolgálata, a missziós vállalkozás, a peremen lévőkre való odafigyelés, a „szembemenés” a fogyasztói társadalommal.

Másik fontos összetevő, amiből kinőtt ez a vállalkozás, a zenei gyökér. A kecskeméti Kodály-iskolában felnevelkedve, s a Zeneakadémia karvezetés szakát elvégezve a népdal, a kóruséneklés életem fontos részévé vált. Ahányszor Erdélyben jártam, mindig megérintett az a csodálatos ősi világ, amely a népmesék, a népdalok atmoszféráját árasztja még ma is. Kultúrám gyökereire bukkantam Erdélyben, és ez egyre vonzóbbá tette a helyet. A harmadik erőteljes hatás, ami Erdélybe hozott, rendünk Kárpát-medencei múltjából ered. A Miasszonyunk Iskolánövérék (itt úgy ismerik: Notre Dame Iskolánövérék) magyar rendtartománya Erdélyből indult el, itt volt az első anyaházunk is, s a mai Erdély területén 19 házunk volt Trianon előtt, köztük a híres kolozsvári Mariánum, Auguszteum, temesvári, dési, aradi nagyszerű iskolák. Ez a

gazdag múlt számomra jövőre szóló hívást jelentett.

Régóta emlékszem, hogy mindig megdobbant a szívem, amikor a határon túlról szóltak a hírek. Annyira bántott az a sok fájó esemény, amely a médián, szájról szájra terjedő híreken keresztül eljutott hozzám nehéz sorsokról (árvizek, diszkrimináció, szegénység, igazságtalanság, „bozgorakázás”). Egy idő után ráébredtem, ha ez engem ennyire izgat, akkor lehet, hogy dolgom lenne ezen a területen. Meddőnek tartottam azt a sok sopánkodást, amely a híreket kísérte. Éreztem: ha valóban fáj a határon túliak sorsa, akkor tennem kell értük valamit. „Olyan sokan elmentek Erdélyből Magyarországra, milyen szép is lenne, ha érkeznének pedagógusok, óvónők, tanárok Magyarországról Erdélybe...” – Bójte Csaba testvérnek ez a mondata és példája is vonzott.

„Ha egyedül álmodik valaki, az még csak álmom, de ha ketten álmodnak, az már a megvalósulás kezdete.” Czákó Gabriellában, aki kiválóan képzett, tehetséges, tapasztalt, elhivatott énektanár, rendünk Társult Tagja, társat találtam elképzeléseimhez. Hiszünk a zenei nevelés lélek mélyéig ható erejében, és szeretnénk megajándékozni az erdélyi gyermekeket Kodály Zoltán, világszerte jól ismert magyar zenepedagógus eszméinek újjáélesztésével. Szakmai és emberi egyetértésben, Istenben bízva indítottuk el zenés misszióinkat.

Tíz éve, 2004 nyarán létrehoztuk alapítványunkat, melynek neve: Erdélyi Tündérkert Alapítvány Hátrányos Helyzetű Gyermekekért, szeptemberben pedig, Kis-boldogasszony napján kiköltöztünk a Maros megyei Szovátára.

Mit csinálunk?

A tíz év alatt tanítottunk iskolai keretben, iskolán kívül, plébániákon, árvaházban, óvodában. Szováta mellett hét felső-nyáradmenti falu gyermekeit értük el (Nyáradremete, Nyáradköszvényes, Mikháza, Deményháza, Ehed, Székelyhodos, Jobbágytelke). A zenetanítás egyfajta „ürügy” a közösségépítésre, a gyermekek és a fiatalok összegyűjtésére, nevelésére, képzésére. A gyermekek mellett a családokhoz is igyekszünk utat találni, és segíteni, ahol szükséges. A felnőtt tanítványok már egyetemisták, próbáljuk további útjukat is kísélni.

Az évek során létrejött a Marosszéki Kodály Zoltán Gyermekkar. Aki hűségesen jár a próbákra, az a kórustag, s a rendszeres képzés hatására valóban azzá is válik. A kórus úgy működik, hogy hétköznap délutánonként kijárunk a falvakba, szólampróbákat, csoportos órákat tartunk, hétvégén közös próbára szedjük össze a gyermekeket változó helyszíneken, iskolai szünetekben pedig kórustáborokat szervezünk. Ezek a táborok az intenzív nevelés, képzés alkalmi, önkéntes egyetemisták és tanárok segítségével hol lelkigyakorlattal, hol angolnyelv-tanulással, hol a magyar kultúra különböző területeivel egészül ki a zenei képzés. Kézművesség, sport, tánc ház mindig kell a tábornak. Sokat utazunk a gyermekekkel, a sok közös élmény, az élményszerű tanulás szívet-lelket, elmét nyitogató hatása, úgy hisszük, kitörölhetetlen. Erdély és Magyarország sok-sok táján jártunk már, fesztiválokon, ünnepeken, emellett az

évek alatt Európa több országába elvittük a székelység jó hírét: Olaszországban, Szlovéniában, Ausztriában, Németországban, Svájcban énekelünk. Európai nemzetközi és világversenyeken szerepeltek növendékeink sikerrel: 2012-ben első helyezést értünk el a Bécsben megrendezett Summa cum Laude Nemzetközi Kórusversenyen egy új-zélandi leánnyal közösen a treble choir kategóriában; két alkalommal a komlói Kodály Zoltán Nemzetközi Gyermekkórus Fesztiválon egyházzene kategória első helyezését hoztuk el, közönség- és különdíjakkal csupa-csupa zeneiskolásokkal versenyezve (2010 és 2013). Goriziában, Olaszországban rangos nemzetközi versenyen két bronzminősítést szereztünk, különdíjat 2011-ben. Legutóbbi nagy örömünk a 2014 nyarán Svájcban, Neuchatelben, Európa egyik legigényesebb kórusversenyén kapott első díjunk volt. Már a meghívást is nagy ajándéknak tekintettük, de amikor kihirdették az eredményt, s a zsűfólásig megtelt hangversenyterem felállva a székelyruhás gyerekeknek tapsolt, sírtunk és neveltünk örömeinkben. A díjazottak kivétel nélkül fővárosokból érkezett kórusok voltak: Párizs, Helsinki, Buenos Aires, Budapest – s mellettük a mi kis falusi kórusunk. A gyermekek megtanulták belőle, hogy szorgalommal, odaadó minőségi munkával nem hátrányos helyzetűként, nem kisebbségként kell megélniük magukat a nagyvilágban, hanem lehetőségek nyílnak számukra. A világ minden tájáról érkezett kórusok és a svájci közönség számára nem volt kérdés, hogy létezik Erdélyben egy közösség, amely magyarul énekel, magyarul

gondolkodik s a legmagasabb minőséget képviseli. Ezért járunk kórusversenyre, hogy megmutassuk a világnak az erdélyi magyarság életterét, kultúráját, intelligenciáját és hitét. A kis Nyárád-menti gyermekeknek is életre szóló tapasztalat, hogy mennyire szeretik őket a világ minden táján, nemcsak a Kárpát-medencében. A gyermekek kedvesek, jól neveltek, szerények, szófogadók, igazi gyermekek – ez pedig a nyugati világ számára valódi kuriózum!

Életem nagy ajándéka, hogy egy évtizede együtt dolgozhatok Czako Gabival, aki lánglelkű, sugárzó egyéniségű, karizmatikus zenepedagógus. A gyermekek barátja, aki állandó személyes odafordulással, minden kicsi embernek személyre szóló, a személyiség mélyét megérintő szeretettel, kiváló érzéssel ráérez arra a pontra, ahol a gyermekből a legjobb, a legtöbb tud előjönni. Óriási fantáziát lát minden gyermekben, a legeleesebben, a legelhagyottabbban, s határtalan bizalmával csodát teremt velük. Mindenkinek biztat, bátorít, lelkesít. Keze alatt pillanatról pillanatra csoda születik. Mi is az ő titka? A legmagasabb művészi színvonal az ő belülről táplálkozó vezérfonala, s a gyermekekből is ezt csalogatja elő végtelen szeretettel, kedvességgel, humorral, fantáziával. Állandóan az élmény légkörében, inspiráltan tartja a gyermekközösség lelkét. A muzsika, ami megszületik nevelésének hatására, szeretetből születő érzékeny muzsikálás, puha, tiszta éneklés, a megérintett lélek hajladozása. Az énekari munka alapja a bizalom, az odaadás, a közös lelkesedés.

A sok élmény és siker mellett el kell mondanunk, hogy számunkra a legmeghatározóbb tapasztalat mégis az, hogy befogadást találtunk itt, Szovátán,

a Felső-Nyárádmenti falvakban és Erdélyben. Megajándékoztak lettünk. Hogy miből áll az ajándék? Kedvességből, segítőkészségből, jó szándékból, hálából, közös reményekből. Sokan bíznak bennünk, várnak tőlünk. Ez bátorít minket, hogy továbblépjünk. A falusi vándortanítóságot megtartva intézményesülünk, házat építünk a jövő

számára, mely már itt toporog. Szeretnénk a kórusnak egy saját kuckót, felnövő tanítványainknak, hűséges önkénteseinknek munkahelyet, jövőbeli lehetőségeket teremteni. A szülők, a pedagógusok is várnak tőlünk. Újabb nővérek érkeznének felfedeztetni a műveltség újabb területeit. Álmodunk egy olyan házat, amely a kodályi eszme otthona, a műveltség és lelkiség összekapcsolódásának helye, a gyermekek mellett a fiatalok, felnőttek számára is kulturális lelkeségi központ. A gyulafehérvári római katolikus érsekségtől kaptak a Boldogasszony Iskolanővérek egy csodálatos, 1,6 hektáros telket Szovátán, a város feletti hegyoldalon. A telken már épül a ház. A Kárpát-medencei népfőiskolai hálózat tagjaiként szeretnénk majd működtetni. Sokan mellettünk állnak, segítenek minket, helyiek és távolabbiak. A jövő szervesen alakul. Minden lépés, amit ma megteszünk, már a

jövő felé alakítja az utat.

Tíz reményteli tavaszt, tíz kemény szovátai telet, tíz kalanddús nyarat, tíz sokszínű Nyárád-menti őszt éltünk meg itt, Erdélyben, a hagyományok, a szépségek, az emberség földjén. Számunkra a csoda mindennapi valósággá vált: az összetartozás evidenciája, a történelemből táplál-

kozó remény, a küzdelemből forraszó jószág tapasztalata. Számomra a „tündérkert” ez: szabadon, örömmel, játszva kultúrát teremteni, a növekedést választani, közösségekben átélni az élet jó dolgait, a harmónia születését, a táncjáték nyári estében, a mikházi templom hűvösében barátoknak reneszánsz muzsikát játszani, a cserépkályha duruzsolása mellett terveket szöni, székely ruhásan, elementárisan énekelve járni a világot, reményt adni a magyaroknak, sárban, esőben, jégben, hóban határaink átlépését meg tapasztalni. Hálás vagyok, hogy alkotó módon élhetek, beépítve mindazt, amit értéknek tartok. Hálás vagyok azért, hogy a természet, a valóság közepében élhetek, hogy őszinte emberi érzések vesznek körül. Hálás vagyok, hogy Isten eszköze lehetek, hogy Erdélyben lehetek iskolanővér.

Nagy Éva M. Vera

Nyugodj békében, Endre bácsi!

Életének kilencvenedik évében közlekedési balesetben elhunyt városunk díszpolgára, Kusztos Endre képzőművész.

Február 14-én, szombaton Kolozsvárról hazatérőben Marosvásárhely inneső végében történt a tragédia. Egy részeg sofőr autóját nagy sebességgel vezetve, elveszítette uralmát a járműve fölött, az átsodródott a másik sávba, és ott egy szabályosan közlekedő autóra ütközött, amelyben Kusztos Endre is utazott. Az eredmény: Kusztos Endre elhunyt, és az autóban tartózkodó további három ember súlyosan megsérült. Az autórönszba szorult sebesülteket a SMURD rohammentő csapata vágta ki és szállította be a marosvásárhelyi kórházba.

Kusztos Endre Unsin Katalin és annak fia, Bíró Ferenc társaságában Kolozsváron járt egykori mestere, Miklóssy Gábor úgynevezett ujjgyakorlataiból készített kiállítást (Quadro Galéria) megtekinteni. Az autót a szintén szovátai Moldovan Lucian vezette.

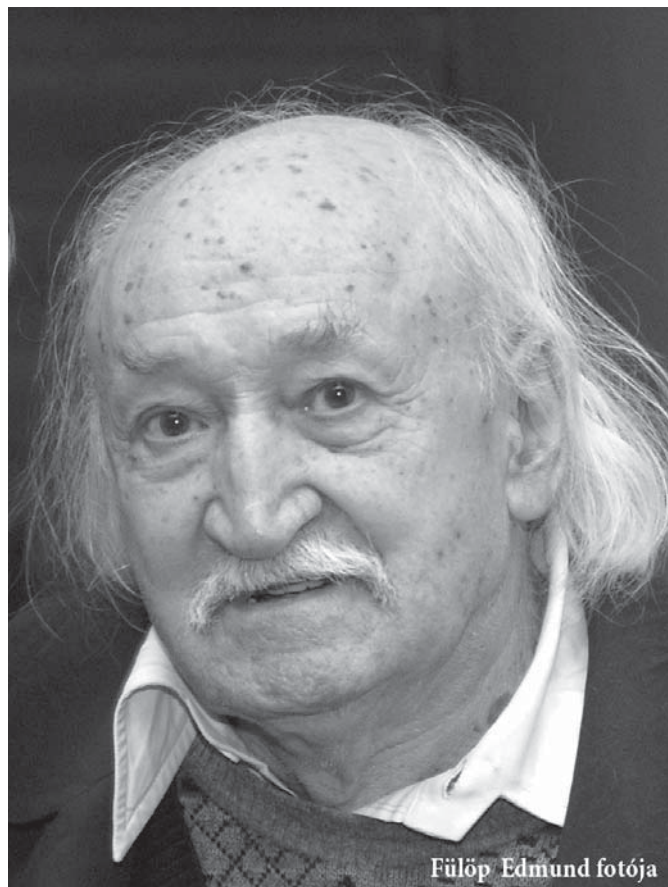
Mikor e sorokat írom, csupán annyi hírem van róluk, hogy ők immár túl vannak az életveszélyen.

Kusztos Endre 1925. szeptember 27-én született Makfalván. Szak tanulmányait a kolozsvári Magyar Művészeti Intézetben kezdte (1949), ugyanitt a Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskolán szerzett oklevelet (1955). Mestere Miklóssy Gábor volt. Az Erdőszentgyörgyi Múzeumban dolgozott (1962-65), 1966 óta szovátai, majd kolozsvári, majd ismét szovátai szabadfoglalkozású művész.

Felesége 1985-ben halt meg, egyetlen gyermekét 1992-ben temette el.

Fülöp Edmund fotója

Fülöp Edmund fotója

Kusztos Endre tagja volt a Romániai Képzőművészek Szövetségének, a Barabás Miklós Céhnek és a Magyar Művészeti Akadémiának.

Bár festészetet tanult, a szén nagy mestere lett.

Szénrajzaiban a műkritika Nagy István folytatását látja. „Nagyméretű, tónusos szénrajzain legtöbbször a szülőföld, a Kis-Küküllő mente és az erdélyi Sóvidék tájait örökíti meg. Faluképeiben, csonkult ágú, sziklába kapaszkodó fáiban a kisebbségi lét jelképeit teremti meg.” (Murádin Jenő)

“Amikor felfedezte [...] a jelentéktelen tárgyak, vízmosások, hordalékanyagok, indák, gyökerek birodalmát, tulajdonképpen akkor találta meg [...] a jelentéktelenben a jelentőset” – írta róla Gazda József. Bel- és külföldi kiállításai után a Korunk Galériában is szerepelt (1997). Állandó tárlata 1976 óta látogatható Makfalván.

Díjak, elismerések:

Szováta város díszpolgára (Szováta, 1995)

Maros menti ÁFÉSZ-díj (Makói művészetelep, 1995)

Csongrád megye művészeti díja (Makói művészetelep, 1997)

Pro Cultura Hungarica díj (2005)

2013. január 8-án a Magyar Művészeti Akadémia elnöki különdíjban részesítette. A díjat sokoldalú, elhivatott életműjének elismeréseként Fekete György, MMA elnök nevében Szemadám György, a Képzőművészeti Tagozat vezetője adta át.

Szólásszabadság

„Nem tudom befogni a számat, ki kell mondanom azt, ami belülről feszít, ami nem hagy nyugton, ami arra készítet, hogy elmondjam a magam véleményét, akkor is, ha az némelyeknek nem tetszik, ha szembemegek a véleményükkel, érzelmeikkel, hitükkel, meggyőződéseikkel.”

Szelídebb megfogalmazásban talán így hangzik. Legalábbis erre hivatkoznak némelyek. Azt mondják, jogukban áll kimondani az igazat. Jogukban áll kimondani a véleményüket.

(Szólás)szabadság, „te szülsz nekem rendet”!

József Attilát, persze, nem ismerik. Nem tudják, hogy így folytatta gondolatát: „jó szóval oktasd, játszani is engedd/ szép, komoly fiadat!”

Ez a „jó szóval” oktatás és a görcsöktől, a nagy akarásoktól mentes, könnyed, laza játék hiányzik ma a világból, gondolom, valahányszor követem a televízió hírműsorait, amelyek arról hoznak hírt, hogy

egy-egy cselekedetük következményeit kiszámítani, vagy tán nem is törődnek azzal, netán – Isten bocsásd! – pontosan tudva, szándékosan provokálják ki a zúrt, botrányból botrányba menve. Semmit sem használ nekünk a történelmi tapasztalat, hogy viszály viszályt szül, hogy ma már egy konfliktus után nincs egyértelmű nyertes, hogy a a győztes is vesztes.

– Szólásszabadság! – mondják áhítattal, mintha valami mindenek fölötti dologról beszélnének. Mintha Istent mondanának, de azt nem lehet, hisz el nem viselik, ha előttük Istent és Európa keresztény gyökereit – mit gyökereit, törzsét, koronáját, leveleit, virágjait – emlegetik. Csak a gyümölcsöket hagytam ki, mert azok a gyümölcsök régen elkorcsosultak. Nyeszlettek, kukacosak, fanyarak.

– Szólásszabadság! – mondják, és Istent káromolnak, anyáznak, gyaláznak. Minden tőlük különbözőt kigúnyolnak, kifiguráznak.

Giczu Kristóf: Média Gargantua

elfeledték a hegyet, amire hevenyészett, dülöngélő tornyukat összetákolták, ahonnan betevő falatjukat veszik. Pedig az kétezer éves keresztény kultúra hordaléka.

Szólásszabadság! De hol van az emberi méltóság szabadsága? A hité, hogy az lehetek, ami vagyok? És azt nyugodtan megvallhatom, mert nem törli senki koszos bakancsát, büzlő bocskorát, és egyáltalán semmiféle lábbelijét belém?

– Szólásszabadság, ki vagy te? Az út porába kiköpött flegma, amitől hányingere támad annak, aki látja? A másik képébe való, undort keltő, fröcskölés? Ki vagy, aki mindenek fölöttinek hiszed magad? Valóban hiszed, hogy semmi más nem mérhető veled, hogy tisztesség, becsület, tisztelet, alázat, szeretet, mindez csak smafu, csupán te létezel?

Azt hiszem, hogy te is egy áldozat vagy. A nevedben mondanak és tesznek dolgokat önkényesen. Rád hivatkoznak, mert te már tiszteletre méltó nevet vívtál ki magadnak, de meg sem kérdezik, te hogyan gondolod. Sőt, harsogva követelőznek, fenyegetőznek, s ha szólni próbálsz, elnyomják csendes szavad.

Szólásszabadság, érted kiáltok. Várom, hogy hallasd szavad, hogy pontosan informálj, halk szóval érvelj, mondd el, mi a való. Az igazságot keresed, a jót, az előbbre vivőt! A látszatokkal ne törődj, beteges vágyaknak be ne dőlj! Ne a hasznót nézd, a jobb érvényesülést, a hírnevet, a zsíros jólétet, a gazdagodást! És ne forraszd másnak szájára a szót, mert az ő igazsága is lehet akkora, mint a tied, s ha netán mégis a tied nagyobb, az nem külön jogokat, extra kívánságokat kielégítő érdem.

Szólásszabadság, ne játszd meg magad, ne mutass más, mint, ami valóban vagy! Ne végy fel furcsa allűröket, ne majmolj más, ne biflazz hazug szövegeket! Ne tégy magadra álarcot! Se farsangi jópofát, se ijesztő símaszkit! Nem kell megijesztened senkit. És viselkedj, mint akinek volt gyermekszobája, akinek nem maradt ki az otthoni hét év! Tudd, hogy nem érted forog a világ! Hiába várod, hogy neked hódoljon a világegyetem, hisz te is csak egy vagy a többi közt!

Ja, és ne aggass magadra soha álneveket! Tudom, te nem Charlie vagy!

Molnos Ferenc

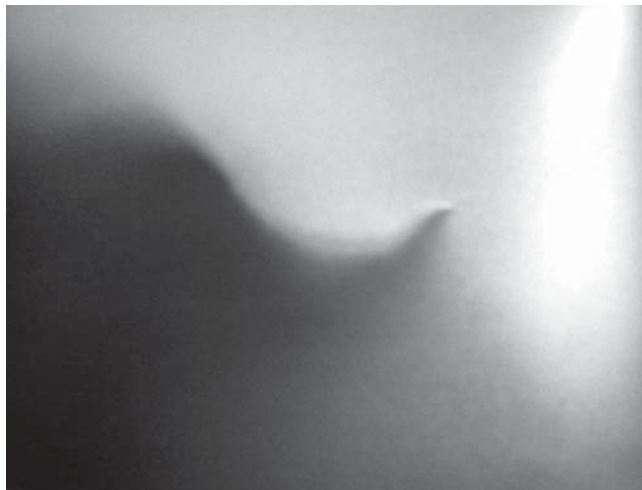
Giczu Kristóf: Bankrendszer

megannyi helyén a világnak ma sem találnak békességet, nyugalmat oly sokan.

Mintha éretlen kamaszok volnának, akik nem igazán tudják

Mindenféle elkötelezettséget valamilyen maguknak emelt toronyból lenézve becsmételnek, ócsárolnak, mondván, hogy milyen pitinek látszik, de

Integrum

Gál Orsolya: Végtelen sok Egy

Teljesség, mondhatnánk a mottóra utalva, de ha művészet ciklikusságát követjük akkor mindinkább integráló körkörös mozgásban levő médiumként definiálhatjuk a Székelyföldi Grafikai Biennalét.

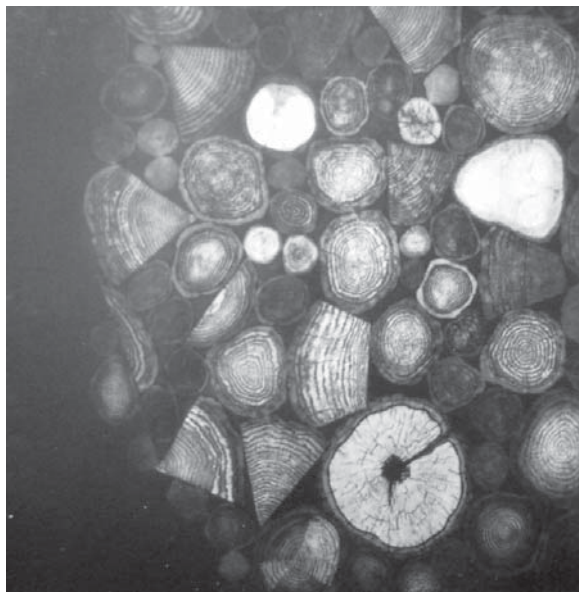
Azt a felvetést, amit a jelenlegi Biennale színopszisaként kijelentettünk, miszerint Biennale célkitűzése egymás mellé helyezni a lokálisat az univerzálissal, és ezen keresztül megkeresni, meghatározni a térségben, de a világ más tájain megszülető grafikai törekvések helyét a globális trendekben, úgy a hagyományos, mint a kísérleti grafika vonatkozásában, a beérkezett alkotások igazolják, vagy megpróbálják kiteljesíteni ezt a kijelentést. A Biennáléra összesen 336 művész nevezett be 783 alkotással, a világ 32 országából, legtöbben Magyarországról és Romániából, de a nevezési palettán olyan távoli országok is képviseltették magukat, mint Egyiptom, Korea, Kína, Indonézia vagy Irán. A két meghirdetett pályázati kategóriát hasonló érdeklődés övezte: ha-

gyományos grafika kategóriába 166-an, kísérleti grafika kategóriába 170-en neveztek be, de voltak olyan alkotók is, akik mindkét szekcióba küldtek be pályamunkát. Az előbbibe szám szerint 387, az utóbbiba 396 alkotás érkezett be. A nemzetközi összetételű, grafikusművészekből, egyete-

mi tanárokból álló zsűri

228 művet válogatott be a szemlére. Ezen adatokra támaszkodva joggal kijelenthetjük, hogy a Székelyföldi Grafikai Biennále az ország legnagyobb ilyen jellegű képzőművészeti versenye, rendezvényévé vált. A grafikai szemle tehát jó irányba halad, kivívta már magának azt a rangot, amely kötelezi a nevezni szándékozó művészt a minőségre. Összegezve tehát, köszönjük minden résztvevőnek, hogy fontosnak tartotta ezt a művészeti eseményt és megtisztelt azzal, hogy alkotásával emelte a rendezvény színvonalát. *Siklodi Zsolt*

a Biennále kurátora

Teodor Asenov: Tél

Szavazz a tatai platánra!

A tatai platánfa, amely az Öreg-tó partján, a vár és az Esterházy-kastély között található, 7 230 szavazattal megnyerte a 2014-es magyarországi Év Fája versenyt! Ezzel az elismeréssel elindulhat az „Európai Év Fája 2015” versenyen, melynek győztese az Európai Év Fája díjat nyeri el.

Tata testvérvárosunk, lakói számítanak a mi támogatásunkra is.

A szavazás online történik, mindenki szavazhat, akinek érvényes e-mail címe van.

Szavazni az alábbi oldalon lehet február 1-től 28-ig:

<http://treeoftheyear.org/>

Galambszívet örökölt

Csak egy az út: haza, haza!
Távoli hang, giling-galang,
gyorsröptű madarat szólít:
siess haza postagalamb!

Más jelre, hangra nem figyel,
nem vonzza idegen tanya.
Nevének predikátuma:
honnhúség zászlómadara.

Ővé a levegőtenger,
akármerre elmehetne,
díszes kupolákon ülve
nagy világpolgár lehetne.

De ő útvjáról le nem tér,
nagy maratonja egyre fogy,
ezer, tízezer szárnycsapás
suhogva súgja neki, hogy

kötényében hordja az ég,
tenyerébe várja a föld...
Nagyküzdelmes hűségéhez
kis galambszívet örökölt.

2015. január

Németh János

A fürdőalapító Veress József emléktáblája Szovátán

A fürdőtelepről a „falu” felé sétáló turisták a Géra és a Csendes utcák kereszteződésében a kiépített, tömény sósvizű, forrás mellett érc emléktáblát láthatnak. Az táblával a Géra fürdőt alapító Veress Józsefnek állítottak emléket az 1878-as fürdőidényt Szovátán tölthető vendégek.

Az 1870-es években a vármegye tehetősebb birtokosai mellett egyre több marosvásárhelyi hivatalnok, kereskedő, iparos, háztulajdonos tölti a nyár egy részét vagy hathetes nyári szabadságát egy-egy ismertebb fürdőhelyen.

A vásárhelyiek hagyományos nyaralóhelyei: Borszék, Tusnád, Előpatak, Homoród, Korond és Szejké voltak. 1872 után egyre népszerűbbé válik a vármegyeszékhelytől alig 4-5 órás kocsútra levő Szováta, a Veress József fürdőtulajdonos által kiépített Géra fürdővel, olvashatjuk a Marosvásárhelyen megjelenő Marosvidékben.

Veress József fokozatosan építi ki fürdőjét. Első lépésként az 1855 és 1860 közötti években egy medencébe gyűjti a Géra körüli tömény sósvizű források vizét, majd kádfürdőt is létesít a gyógyulni vágyóknak. Cölöpgáttal növeli a Sósárokban lévő Fehér-tó mélységét, majd az ezt tápláló Sospatak elapadása után fürdővállalkozásába bevonja a Fekete-tót is. Fürdőalapító munkájában a döntő lépést viszont magának a fürdőtelepnek a kiépítése jelentette 1872-ben.

A makfalvi Dósa Dániel és a torboszlói Berczki Sándor biztatására, az akkoriban Székelyföld egyik legnépszerűbb fürdőhelyének számító Korond-fürdő mintájára felépíti öt lakóházából, 25 vendégszobából,

vendéglőből és tágas táncteremből álló fürdőtelepét.

Az 1878-ban Szovátán nyaralók csak az elismerés hangján szóltak Veress József fürdőjéről. Kiemelik a csodálatos környezetet a tiszta üdítő levegőt, a százados tölgyerdőket és a bennük megbúvó meleg vizű sós tavakat. Igen népszerű volt a Fehér György által vezetett vendéglő. Kitűnő konyhájának köszönhetően a nyaralók döntő többsége innen hordatta ételét. A szobák, nagyok, tiszták és világosak voltak. A táncterem mérete elérte a Korond-fürdőt. A gyerekeket kiépített játszótér a felnőtteket tekepálya várta. A 78-as idényben a zenét a kitűnő székelykereszturi zenekar szolgáltatta.

Az elégedett fürdővendégek meglepetést szereznek a fürdőalapítónak. Érc emléktáblát rendeltek a következő szöveggel:

SZOVÁTAI
VERESS JÓSEFNEK,
E FÜRDŐ ALAPÍTÓJÁNAK,
A SZENVEDŐ EMBERISÉG
ÉRDEKÉBEN TETT ÁLDOZAT-
KÉSZSÉGÉÉRT
ÁLLÍTTATOTT
EZ ÉRCZLAP AZ 1878-IK ÉVI
FÜRDŐVENDÉGEK ÁLTAL.

1878 AUGUSZTUS 20-ÁN
A fő szervező, természetesen, a torboszlói Berczki Sándor országgyűlési képviselő, az 1848-49-es szabadságharc egyik vezéralakja volt, viszont mindmáig nem ismertük a táblát állító „1878-ik évi fürdővendégek” neveit. Igen nehéz helyzetben lenne a helytörténész, ha a tábla tavaly nyáron készült volna, mikor Erdély legnevesebb fürdővárosában szinte naponta cserélődnek a vendégek és csúcsidényben több ezren is megfürödnek a világhírű Medve-tóban.

A 19. században a vendégek egy-egy fürdőidényt, akár több hónapot is, tölthettek a nyaralóhelyeken. Tovább könnyíti nyomozómunkánkat, hogy 1878 igen esős nyarán kevesen utaztak fürdőre. A korabeli sajtótudósítások szerint, szinte minden félórán elerelt az ég. Szovátán jórészt csak a visszajáró régi vendégeket találjuk, kik jól tudták, hogy még esős időben is kellemes napokat lehet tölteni nemcsak a Géra-fürdő kádjaiban, hanem a Sóhegy langymeleg tavaiban is.

Az 1878-as fürdővendégek névsorának az összeállításában, mint fő forrásra, a marosvásárhelyi Törpényi Jánosnak a Marosvidékben megjelent tudósításaira támaszkodhatunk. A Géra fürdő kiépülése utáni első években, Szováta a marosvásárhelyiek fürdője

és családja, Göldner Mari k. a. és a két Göldner fiú. A vásárhelyieken kívül Szovátán nyaralt a már említett Berczki Sándor és családja Torboszlóból, Ilyés Sándor és családja Mezöbándról, Dózsa Gábor és családja Csíkszeredából, Farkas Lajos és családja Nyárádszeredából.

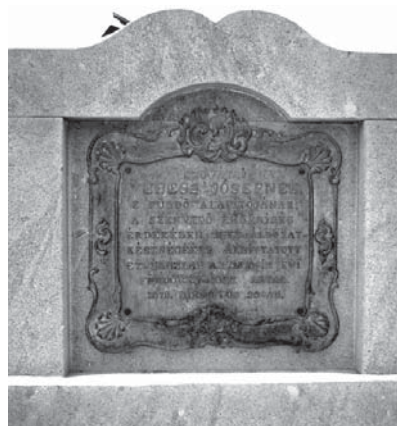
Az emléktáblát az augusztus huszadiki ünnepek keretében adták át, majd reggelig tartó táncmulatsággal ünnepelték a fürdőalapítót. A zömök nagybajuszú, életvidám, Veress József együtt mulatott, táncolt vendégeivel.

Az ércetáblát a Géra-fürdő vendéglőjének falára helyezték, később a fürdő bejáratához került. Hányatott sorsa a kommunista diktatúra éveiben kezdődött. Az 1950-es években leszerelik és a Fürdővállalat raktárában, műhelyében, kazánházában rejtgetik. Az 1960-as években

került vissza a Géra bejáratához a fürdő 1970-es pusztulásáig. A műhelyben hanyódik, míg Szász István a Fürdővállalat kazánfűtője, kinek a nevéhez több pótolhatatlan emlékünk, így dr. Bernády György fiatalkori fényképének megmentése is fűződik, hazaviszi, otthon rejtgetve a megsemmisítés elől. 1990-ben a szovátai reformátusok

templomuk toronybejáratába helyezik. 2012-ben a szovátai önkormányzat kiépíti a Géra-csorgót és itt lelt méltó helyre az emléktábla is. Újraavatása, 2012. június 5-én történt. Az emlékhely megszentelését és megáldását felekezeteink papjai, lelkészei, köztük a szépmemlékű Oláh Domokos római katolikus plébános, végezték.

Józsa András

volt. Innen érkezett a vendégek döntő többsége: dr. Sombori Elek (ki a fürdőorvos hiányában a vendégek orvosi ellátását is ellátta) és családja, Debreczeni Nagy János és családja, Ugrai Gyula és családja, Koncz Józsefné tanárnő, Jakab Károlyné, Bednainé, Csákány Joachimné, Istvánfi Mari k. a., Kathonay Gyula, Istvánfi Antal, Dicső Károly

**„A boldogság az,
amikor az ember
megérkezett, behúzza evezőit,
és azt mondja:
nem megyek tovább,
megérkeztem.”**

Úgy vélem, sokan túl erősen keresik a boldogságot. Olyannyira törekednek megkapni azt a valamit, hogy közben elfelejtenek élni, s mikor ott vannak előttük a lehetőségek, az apró örömök és a percek, amelyek boldoggá tehetnek, nem veszik észre.

Én azért nem keresem ennyire erősen. Számomra az egyik legfontosabb boldogság az, amikor valakit boldoggá tehetek. Látni azt az örömtől sugárzó arcot, s tudni, hogy mindezt én tettem.

Egy másik boldogság, mikor felkelhetek. Minden egyes este lefekszünk, beállítjuk a csergőórát, ami majd reggel költeni fog, pedig nem biztos, hogy felébredünk. Ennek tudatában próbálom és igyekszem élni mindennapjaim, megragadni a lehetőségeket, a percek, és megtalálni a boldogságot. Mert tudom, hogy ott rejtőzik, és ha megtalálsz, te is érzed.

Ugyanakkor „a boldogság nem más, mint: jó egészség és rossz memória!” Hány és hány embert hallunk azt mondván, hogy megvan mindenük, boldogok CSAK ez fáj, itt fáj és ott fáj, ami korlátozza őket a boldogság további „felkutatásában”.

Számomra az egészség is egyfajta boldogságforrás, de nem csak az én egészségem. A családomé is. A szüleimé, a testvéremé. Azoké az embereké, akik felneveltek, tanítottak, foglalkoztak velem. Fontos az őik egészsége, ugyanakkor boldogságuk is, hisz egy család vagyunk, osztozunk egymás fájdalmain, érzelmein. Ha az egyik családtagunk súlyosan megbetegszik, az azért a mi lelkünkre is kihat, befolyásolva minket a boldogság további keresésében. Mert aggódunk értük és szeretjük őket!...Persze, fontosak még a barátok, a szórakozás, a lazítás, a pihenés, a szabadságérzet. Ezekben is mindig ott rejlik a boldogság.

„És mi van, ha feltesszük a kérdést és azt a választ kapjuk, amire számítottunk? Hát, ott kezdődik a boldogság.”

Majla Róbert

Várkonyi György: Hajnal

Mutasd meg az utat, nekem is, nekünk is a szabadságba!

Végtelen csendbe ütköznek feszengő gondolataim,
Bezárt pillanatok darabjait lopkodja előlem a világ.
Mégfosztott univerzumba hatoló szabadságvágy
tombol,... s szétterül a félhomályba.
Laposodó hullámok veregetik vállam,
ádáz szemek, süvítő kacajok ...-
S ösztönösen ragadnám meg lelkem résein át a szabadságot.
Lohol az élet, s kerget a vágy,
Ígéretes szavakat habog a Nagy Világ.
Fiatal remények szenvedélyes akaratát cseppenő eszencia dajkálja,
S fősvényen durva bársonyt teker a félhomályba megvillanó arcára.
Fullaszt az akarat, de meghunyászkodva
a pince hűvösében játszol, s hiszed Te azt, -
hogy majd a végtelen csend odébb araszol.
Falak. Mindenütt beléjük ütközünk,
S fölülmúlhatnád ezeket, de megtorpansz.
Foszló szárnyaid megtáncoltatnak – s a valóság visszavág.
Látszólagos tapintatossággal simítja sorsod útjait,
majd távozásának szellője felgyűri feloszlott messzeség romjait.
Elméd visszafogott, de egyszer csak feléled...
S mint heves zivatar kergeti a lázadó értelmet.
Poros utcákon szakajtva evez át,
Szárnya eszeveszettül hasítja az iróniát.
Futó gondolatok, nagyra tartott percek sokasága zavarja meg a csendet.
A hajtásvágy édesen kerülget,
S kínoz a szabadság, mely egykor velem született.
Tetteim ezer mosolyra görbülnek,
A kinőtt világ nem csekélyebb részei ezer fele repülnek.
Sólyomszárny követi a pillanatot,
mely megmaradt egy esztendőnyi,
világba rekedt,
szétseper,
elhordott szilánk alatt.

Györfi Andrea

Kacsák a lapban

Tudom, a cím láttán nem lepődik meg a kedves Olvasó, hiszen nincs abban semmi szokatlan, ha kacsák vannak a lapban. Mióta van hírlapírás, rendszerint előfordulnak kacsák a lapban. Hogy honnan jött az első kacska, valójában senki sem tudja. Azon már régóta vitatkoznak a franciák, a németek és a belgák. Egymással rivalizálnak. Nem elégíti ki őket az önmagában is megtisztelő helyzet, hogy ott vannak a lehetséges hármásban, hogy a minden dolgok eredőjeként ismert görögök ezúttal labdába sem rúgnak, így aztán nem vehették át tőlük a mindent elorzó – vagy öröklő – latinok, de az angolok sem állnak ebben kiindulópontként, pedig, ami nem a görögöktől ered, azt általában tőlük tanulta a világ.

A Pallas Nagylexikon szerint „a lemezescsőrű úszó madarak egyik családja. A csőr majdnem oly hosszú, mint a fej, tövénél szélesebb, mint magas, a csőr szélei harántul álló lemezekkel, de fogak nélkül. Az előre álló ujjak teljes úszóhártyával vannak összekötve, a hátulsó ujj lelógó bőrlebeny nélkül; a csüd a középső ujjnál rövidebb és hátul harántul álló pajzsokkal. A himet kácsérnak hívják, mely tél végén és tavaszkor pompás nászruhát ölt. Ilyenkor nemcsak farktövén rendszeren két tolla felfelé kunkorodik, hanem még kitünteteti őt az elsőrendű evezők fedőtollainak a színe is, amennyiben középrészükön különböző színű, fekete vagy fehér szalaggal szegélyezett u.n. «tükör» látható ilyenkor. A tojót a kácsértől még hangja is megkülönbözteti, a nőtény hápog, a him ellenben sápag. Vizben keresi apró rovarokból, növényekből, ritkán kisebb halakból álló eledelét. Táplálékát szűrőcsölvén keresi, amidőn a csőr kávéinak belső felületén levő szarulemezeken, mint valami rostélyon, melyen a víz keresztül folyhat, a bekerült állatkák visszamaradnak. Többnyire költözők, fészekhagyó madarak. Ízletes húruk, tojásaik és pehelytollaik által hasznosak. Körülbelül 50 fajta ismeretes.”

De a Pallas Nagylexikon sem említi azt a kacsát, amelyen eléggé el nem ítélnélhető módon vitatkoznak Európa kulturáinak mondott, nekünk mintaként mutogatott felén. Pedig ha említene, valami ilyesmit írna róla: költöző madár, újságból újságra költözik, úszóhártyás lábaival könnyedén evez be a hírrovatokba, a csőre olyan hosszú, hogy minden olvasóig elér, mindenkor pompás ruhát ölt, farktövén rendszeren két tolla felfelé kunkorodik, s ez birizgálja az olvasó orrát, tüszentésre készítve őt; mindig a világ túlsó végéről hoz hírt, amit valahogy ilyenformán kezd, „amerikai tudósok felfedezték”; tenyésztése egyszerű, a tojásokat a rovatvezető szerkesztő is kiköltheti, maximum félórás kotlás után, olykor hatalmasra hízik, természetes ellensége nincs, csak az egyazon fészekből később kikelő testvérei, azok, bizony, felfalják, eltüntetik.

Ugye, nem a pekingi kacsára gondolt? Bár arra gondolni kellemes, ahogyan először az illata úszik be a konyhából az asztalnál éhesen várakozó vendéghez, aki találkat beszélt meg vele, s most izgatottan várja, mikor tűnik fel a konyhaajtóban, mikor érkezik tüztől kipirult bőrrel, minden érzékszervet izgatóan, hogy az embernek kedve támad rávetni magát, mohón beleharapni a húsába, mint egy kiéhezett ragadozó, amely úgy érzi, az élete függ ettől a lakomától.

A hírlapi kacska szerte a világon ismert, mindenhol elszaporodott. Valamiért a nagyobb hírlapokat, országos szórású televíziók hírműsorait kedveli, de leginkább a magazinokat.

Nálunk még nem járt, mindig is igyekeztem távortartani ettől a laptól, s ha kacsiformát láttam valahol, alaposan megnéztem, véletlenül nem hírlapi kacska-e?

Megvallom, én vadon élő rokonát, a tőkésrécét kedvelem. Egyáltalán a réce már jobban tetszik a fülemnek, mint a kacska, amellyel akár a kórházi ágyon is összefuthat, és már az első találkozás után csak kellemetlen emlékekkel marad az ember.

Szerencsére, a tőkésrécével az utóbbi időben gyakrabban találkozom. Mondhatni, naponta. Megannyi társával jár a szomszédos patakra. Tömeges jelenlétük feltűnést keltett. Az arra járók egy percre megállnak, gyönyörködnek bennük, amikor a lassú sodrású keringőkben vagy a gát alatt összegyűlnek, netán tollázkodnak, illetve álmagon állnak egy ideig a patakszéli jégrétegen. Sokan élelmet dobálnak nekik. Ilyenkor megelégnének, egyetlen örvénybe válnak, s úgy csapnak le a vízfelszínén úszó kenyérszeletekre, mint etetéskor a pisztrángok a halastóban a közébük szórt gyári tápra. Öröm látni őket.

Az útszélén csapatban totyogó házi récék sosem nyújtanak ily szívderítő látványt. Maguk mögött hagyott pottyantásaikkal inkább bosszantják az embert. Kellemetlen azok közt szalmozni.

A tőkésrécét viszont szeretjük. No, nem azért, mert immár mi is tőkésvilágban élünk, bár ennek a világnak lehet némi köze hozzá, hogy így elszaporodtak. A régi nehéz, proli időkből bizony ők sem voltak ennyien.

Már nem félnek tőlünk, egészen közel merészkednek hozzánk, mintha valamiféle szorosabb, bizalmasabb kapcsolatot szeretnének kialakítani velünk. Lám erre az oldalra is beúsztak. Most aztán mondhatjuk, hogy „kacsák a lapban”. Örülök nekik. S mert olyan szeretni valóak, lencsevégre is kaptuk őket, hogy ezt a múlt pillanatot megörökítsük. De nem szeretnék nagy hírverést csapni körülöttük, sztárolni őket. Maradjanak csak azok, amik: kacsák. Semmi több! Így vannak nagyobb biztonságban. Éljenek boldogan, és ne legyenek híresek! És semmiképpen hírlapi kacsák!

Molnos Ferenc

Egy fickó két órával később érkezik a munkahelyére. A főnöke azonnal behívja, hogy megtudja az okát a szokatlanul nagy késésnek. - Ne haragudjon főnök, tudja a feleségem ma reggel jelentette be nekem, hogy gyermeket vár! - ... (folytatás a rejtvény fő soraiban)	Készítette: Molnos Ferenc		Új-Zéland őslakói	Dagantok orvosa	Rám ne- hezedik	Ének	... Csing, Változások könyve	Határozott névelő	Kis Mária	Dél- balkáni románok	
	Poén 2	>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	Szeretet jelzője	>						Menyasszony Verejté- kezik	>		
	Hibázlat	>					Tollfor- gatók Esek	>	✓		
	Poén 1	Étek	Építelmá- radvány Jutalom	>		Görög sziget Oxigén	>	✓			
Vezér (ford.)	>	✓	✓	✓	Férfinév Hangtalan	>	✓				
Orosz fényké- pezőgép	>				✓	Svájci folyó Gyér	>				
Feleség	>			GlobalEnergy Services Figyelés	>	✓	Diago- nális TRIEDI	>	...-móg Iskola (röv.)	>	
Dédé	>		Kárpátalji város Megtól	>	✓		✓	IKY Fogásznál mondjuk	>	✓	
Por bele- hintése	>		✓					✓		Alfa Alapokat lerakó	>
Ős	>			Előtagként három Vés	>			Disznó hímje Tesla	>	✓	
Nitrogén	>	Heverő Pala	>	✓				✓	Los Angeles Liter	>	
...-ve (igerag szenvető a.)	>	✓	Tekercs RINÉ (Farzan)	>				Házikó ... District (Nepál)	>	✓	
Folyó Olaszor- szágban	>		✓	Női név Legnagyobb kártya	>			✓	Post Scriptum Románia	>	
Bevezető zene	>			✓			Elcsen Jánosi Tamás	>	✓		
Dán (spanyol)	>				Szoros (Kárpátok) Kérdőszócska	>	✓				
Az estét betöltő	>				✓				ÓÓÓ	>	

Felelős kiadó: Szóvata Város Polgármesteri Hivatala, Péter Ferenc polgármester
 Szerkeszti: Molnos Ferenc, Grafikai szerkesztő: Siklodi Zsolt
 Lapszámunk munkatársai: Fülöp Edmund, Györfi Andrea, Kiss. Zsófia, Józsa András,
 Majla Róbert, Nagy Éva Vera, Németh János, Siklodi Zsolt, Szécsi Éva

